

Protestantismus a reformace

- Někdy bývá za projevy reformace považováno již hnutí albigenských (13. století – jižní Francie, balkánští bogomilové, italští kataři), jindy husitství (15. století), jindy vystoupení Luthera (1517).

Znaky protestantismu

- Snaha o setření rozdílů mezi duchovními a laiky
- Omezení církevní hierarchie
- Zjednodušení liturgie
- Odmítání mnišství a celibátu
- Neuznání mariánské úcty
- Chybí svatí
- Méně svátostí (většinou jen křest a přijímání – i to mívá ale jiný obsah)
- Jediným pramenem víry a nejvyšší autoritou je Bible (odmítání církevní tradice a papežské authority)

Martin Luther (1483-1546)

- Nejprve kritika odpustků
- Jak si můžeme být jisti, že jsme již vykonali dost dobrých skutků pro spásu?
 - Spoléhat pouze na Boží zjevení (sola scriptura)
 - Bůh nejedná k naší záchraně, kvůli dobrým skutkům, ale kvůli své vůli, člověk může odpovědět pouze svou vírou

Jan Kalvín

- Predestinace – předurčení vyvolených ke spáse a ostatních k zatracení.

Otázka: Jak je to s boží spravedlností, když někteří jsou určeni k zavržení?

Odpověď: Velmi dobře, protože všichni lidé mají v sobě hřích. Je tedy jen úžasná boží milost tím, že dopřává některým záchranu.

John Wesley (1703-1791)

- **Metodisté**

- Odštěpení od anglikánské církve
- „Kázání v terénu“ – intenzivní misijní činnost (nejprve Anglie, pak i do Číny a do celého světa) *Bůh proměňuje lidi, kteří pak proměňují jiné (zakládání škol a nemocnic...)*
- Aktivity za zrušení otroctví.

Severoamerické osady

- Virginie – **anglikáni** (*příkladně trestat k poctě Boha veškerý ateismus, profánnost, papeženství a rozkol*).
- Pennsylvánie a New Jersey – **kvakeři**, quakers, třasláci, Society of Friends (zásady nenásilí, neuznávají autoritu státu, odmítají přísahu, vojenskou službu, aktivní v mírových hnutích).
- Massachusetts – **puritáni**. Snaha očistit anglikánskou církev od katolicismu (podle kalvinistického vzoru). V Anglii pronásledování kvůli snaze o nezávislost na státu – odchod do Nizozemí a Ameriky (snaha založit Nový Izrael). Na začátku anglické revoluce ovládli parlament, rozštěpení (presbyteriáni, independenti a levelleři). Presbyteriánská církev – státní církev ve Skotsku v 16. století.
- Kanada – **římští katolíci** (Quebec).

Amerika

- Formálně provedená odluka církve a státu
- Náboženství je záležitost mezi člověkem a Bohem
- Vznik mnoha nových náboženství
- Nově založená zjevení (Mormoni).

20. století

- U některých protestantů se objevuje snaha o vytvoření souladu mezi náboženstvím a vědou, racionalistický výklad Bible
- „Náboženství bez Boha“ – jen jako morální nauka
- U jiných protestantů se objevují tendence zcela opačné.

Protestanté ve světě

- Nejpočetnější jsou v USA, Kanadě, Velké Británii, Německu, Skandinávii, Švýcarsku a Nizozemsku.
- Tam, kde byly britské kolonie.

Protestanté v Čechách

- Českobratrská církev evangelická
- Církev československá husitská (označuje se za katolickou).

Na Slovensku – např. Slovenská evanjelická církev

Podobně jako ostatní protestanté odmítají svaté, většinu katolických svátostí a dávají důraz na Bibli,

Protestanté v Čechách

- Architektura

- Toleranční kostely – po roce 1781. (Stavby bez věží – někdy byla dostavěna později). Na Slovensku (v Uhrách) *artikulární* kostely (pouze zde mohli evangelíci konat své bohoslužby).
- Kněžiště splývá s lodí v jeden síňový prostor, někde kněžiště není vůbec.
- V Čechách vnitřní uspořádání velmi podobné katolickým kostelům, ale centrem je kazatelna, před kterou může být křtitelnice. (V Německu je možné se setkat s obloukovým uspořádáním lavic).
- Centrem byla kazatelna (upouští se od ní) a *stůl Páně*. (Všeobecné kněžství, spojení věřících s duchovním).

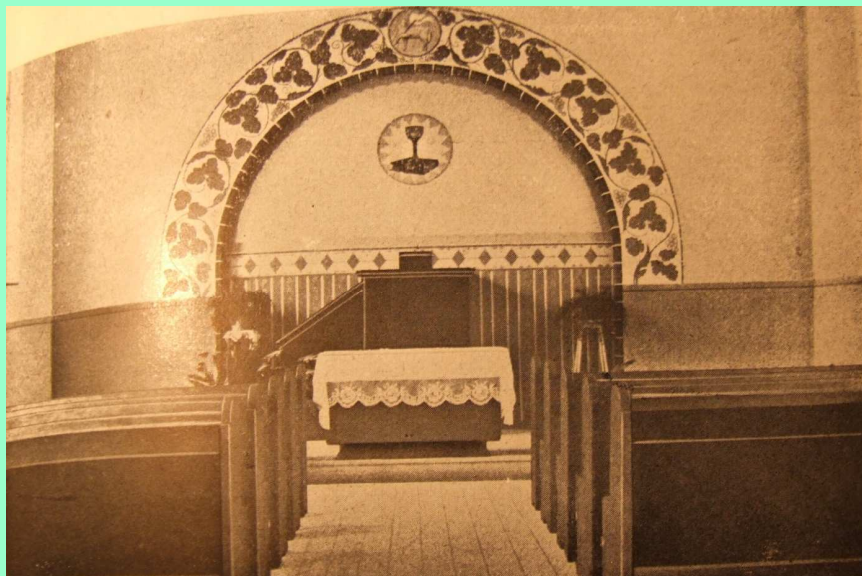
Protestanté v Čechách

- Symbols
 - V Čechách je ustáleným symbolem protestantismu především kalich (český boj o kalich), jinde ve světě holý kříž
 - Přenosná křtitelnice. (V typicky reformovaných církvích se provádí křest proslovem duchovního).

Architektura v Čechách a na Slovensku

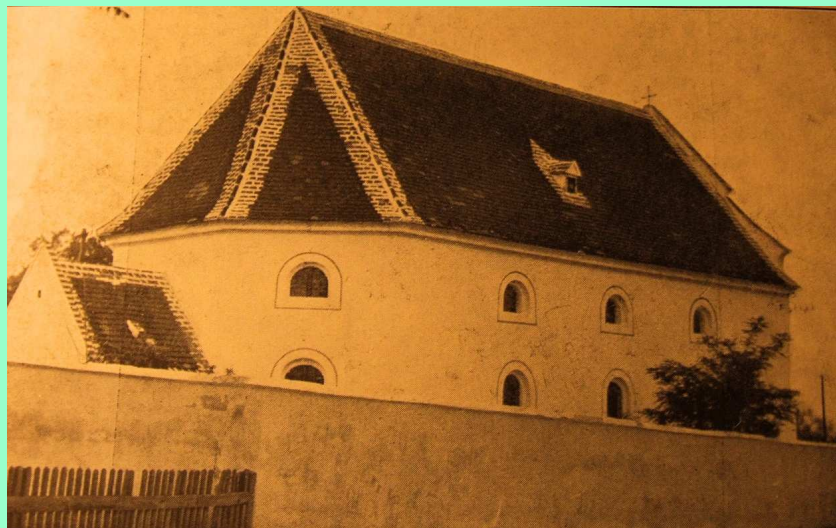
Československý evangelický kostel v Sudkově (1938) a ve Zlíně (1936)

Edgar, E. *Předpoklady stavebně-umělecké budoucnosti reformačních církví*. Praha: Kalich, 1947.

Architektura v Čechách a na Slovensku

Leváre (bratislavský sen.) a Myjava (nitranský sen.)

Architektura v Čechách a na Slovensku

Plavnica (Šariš) a Očová (Zvolen)

Protestantská architektura - Německo

Chrám v Charlottenburku (Berlín)

Edgar, E. *Předpoklady stavebně-umělecké budoucnosti reformačních církví*. Praha: Kalich, 1947.

